

Consultatie Wet vereenvoudiging non-binaire geslachtsvermelding

De overheid registreert persoonskenmerken, waaronder geslacht, ten behoeve van statistiek en wetshandhaving. Deze juridische documentatie van geslacht vindt plaats op basis van de geboorteverklaring die opgesteld is door een medicus of verloskundige. Deze stellen het geslacht vast op basis van de uitwendige genitaliën, of, in het geval de boreling met ambigue geslachtsorganen ter wereld komt, op basis van de diagnose van de ontwikkelingsstoornis (DSD) waarmee de boreling ter wereld is gekomen. Alle DSD zijn immers seksespecifiek. De DSDs vormen daarmee geen ontkrachting van de binariteit van geslacht: mensen zijn man óf vrouw - niet beide, en niet "iets er tussenin".

Geslacht is een objectief criterium, op grond van de medische definitie (die ingegeven wordt door het type geslachtsvellen dat een persoon produceert) onveranderlijk bovendien. Het is een kenmerk dat ouder is dan de mensheid, en het heeft het denken van de mens sterk gevormd. Bovendien blijkt geslacht een sterke correlatie te tonen met sociaal-maatschappelijk relevante kenmerken als sportprestaties en criminologisch profiel. Maar zonder registratie van geslacht worden ook zaken als de geslachtscomponent bij huiselijk geweld, zedendelicten, arbeidsparticipatie, economische zelfstandigheid onzichtbaar. Geslacht is daarom maatschappelijk een factor van belang die niet zonder consequenties genegeerd kan worden.

Veelal voeren proponenten van het mogen wijzigen van het juridisch geslacht Europese jurisprudentie aan, die, op basis van de niet onomstreden Yogyakarta Principles, stelt dat genderidentiteit en de beleving van het eigen gender onder private levenssfeer vallen en als zodanig bescherming genieten van artikel 8, EVRM. De grote misvatting is, en dit is voor juristen, die toch het belang van semantiek zouden moeten kennen, schandelijk, dat genderidentiteit via het versluisende "gender" gelijk zou zijn aan geslacht. Dat is het niet; het gaat hier om twee verschillende begrippen.

"Genderidentiteit" is het construct dat "de diepe innerlijke overtuiging die iemand heeft over diens gender" beschrijft. De definitie kent twee problemen: Ten eerste dat "gender" voor tweërlei interpretatie vatbaar is: namelijk "geslacht" en "complex van maatschappelijke verwachtingen en attributies op basis van geslacht". Ten tweede is "genderidentiteit" een puur subjectief construct, zonder enige materiële basis en dus niet toetsbaar voor derden. In die hoedanigheid heeft het niets te zoeken op documentatie die bedoeld is ter identificatie (die immers plaatsvindt door derden). De suggestie dat iemand niet man of niet vrouw zou "zijn" is een fictie: er zijn mensen die zich niet man of vrouw vóelen, hun lichaam valt echter onmiskenbaar en onveranderlijk in één van beide categorieën. In de toetsbare werkelijkheid, en die is voor de Staat van belang, is er geen "non binaire" variant van geslacht.

Daar staat tegenover dat de gestelde non-binariteit van de persoon in de voorgenoemde maatschappelijke domeinen problemen oplevert. Als een persoon geregistreerd staat als "non-binair", hoe wordt hier dan mee omgegaan in de criminologie? Moeten bij verkrachtingszaken waar DNA is vastgesteld ook "non binair" opgenomen worden als mogelijke daders? In welke categorie willen deze mensen sporten? Zich omkleden? Zich gerepresenteerd zien in de maatschappelijke statistieken? En wat vinden derden er

eigenlijk van? Zien vrouwen, feitelijk de via de WGB beschermde categorie, het acceptabel "non binair" toegerekend te zien krijgen?

Objectiviteit is wezenlijk in een rechtsstaat. Daar hoort toetsbaarheid bij, geen puur subjectieve belevingen.

Daar komt bij dat het veel aangedragen argument "de overheid heeft niets te zoeken in mijn onderbroek" omgekeerd nog geldiger is: de overheid heeft niets te zoeken in de hoofden van zijn burgers. Een persoonlijke overtuiging, hoe indringend ook, hoort niet op van staatswege uitgegeven documenten.

Omdat ik zeer zeker begrip heb voor het ongemak dat trans identificerende mensen hebben met de feitelijkheid van hun geslacht, zou de mogelijkheid geboden moeten worden desgewenst "genderidentiteit" náást geslacht te registreren, en dit ook terugwerkend te doen, zodat de "legale fictie" wordt opgeheven, maar het instanties de mogelijkheid geeft mensen in lijn met hun zelfbeleving te adresseren.

Geslacht zou van documenten die bedoeld zijn ter identificatie afgehaald kunnen worden. Deze overweging is belangrijk omdat zeker mensen met ingrijpende medisch ingrepen achter de rug, tegen problemen aan kunnen lopen als hun geslacht niet overeenkomt met de persoon die dient te identificeren. Bovendien is het -helaas- niet gegarandeerd dat mensen niet tegen (bureaucratisch) geweld aanlopen op het moment dat hun transidentificatie manifest wordt. Het beschermingsprincipe is hier belangrijk.

Tenslotte zou het voor de statistiek en de handhaving van de wet mogelijk moeten blijven het materiële geslacht te achterhalen uit het geboorteregister. Voor regelingen die specifiek bedoeld zijn de geslachts categorie vrouw te beschermen (zoals in het gevangeniswezen, de sport, en dergelijke) zou een uittreksel van het geboorteregister uitkomst kunnen bieden. Zulks is bijvoorbeeld in Duitsland gangbaar bij aanmelding bij sportverenigingen, en hoeft, bij bijpassend laagdrempelige leges, geen beletsel te zijn een dergelijk uittreksel op te vragen en participatie mogelijk te maken.

Middels bovenstaande oplossing hoeft er geen concessie gedaan te worden aan de materiële realiteit, de rechtsstaat niet ondermijnd, de bescherming van de vrouw niet uitgehold, en tóch recht gedaan aan mensen die zich niet identificeren met hun geslacht, en een andere beleving hebben van hun gegerende plek in de wereld.

Gezien bovenstaande overwegingen, en de mogelijke oplossing die recht doet aan de materiële realiteit, de sociale realiteit én de realiteit van mensen die zich niet thuisvoelen bij hun geslacht en/of de maatschappelijke attributies en verwachtingen rondom dat geslacht, is het wetsvoorstel niet doelmatig en niet proportioneel, en zou dan ook afgewezen moeten worden, ten gunste van een billijker juridische oplossing.

Hanneke Kouwenberg, arts
7 november 2023